



# Improvisatie

## Les 3: Improvisatie en harmonie

**Doel**

De leerlingen kunnen uitleggen wat harmonie is  
De leerlingen kunnen met elkaar akkoorden spelen  
De leerlingen kunnen het improvisatielied in verschillende groepen met elkaar spelen en zingen

**Nodig**

Slides voor op digiboard  
Videomateriaal: film 3.1 en 2.2  
Audio 3.1  
klankstaven en eventueel percussie instrumenten

*Digitale materiaal te vinden op [www.amsterdamsemuziekeducatie.nl/improvisatie](http://www.amsterdamsemuziekeducatie.nl/improvisatie)*

**Extra**

**Ruimte** Groepslokaal

**Duur** 50-60 minuten

**Opstelling**

**Vorbereiding**

Lees de opdrachten door  
Bekijk alvast de filmpjes

**Klaarzetten in de klas**

Klankstaven  
Begeleidende slides voor op het digiboard



## Les 3: Improvisatie en harmonie

### Start

#### Wat gaat er gebeuren?

Vertel de kinderen dat ze vandaag meer gaan leren over improvisatie en harmonie en dat we verder gaan met het improvisatielied en zelf improviseren. Uiteindelijk gaan we de klas in groepjes verdelen en dan allemaal samen, als een soort band, het improvisatielied spelen en zingen



#### Introductie / klassengesprek

Jullie hebben nu meerdere filmpjes gezien waarin muzikanten samenspelen. Welke instrumenten bespelen ze allemaal? (saxofoon, drums, contrabas, saxofoon, mondharmonica, keyboard met orgelgeluid én zang)

Om het goed te laten klinken, moeten al deze instrumenten wel in harmonie spelen.

Bespreek met de leerlingen wat harmonie betekent. Bijvoorbeeld: wat betekent harmonie thuis? Wanneer is dat er wel, wanneer is dat er niet? Of maak een vergelijking met koken: wanneer is iets wel lekker samen en wanneer niet? De smaken moeten wel bij elkaar passen. Dan is het in harmonie.

Harmonie in muziek betekent dat verschillende tonen mooi samen klinken.



Film 3.1

#### Bekijk eerst film 3.1

Dit keer komt organist Folkert uit de band BRUUT! aan het woord. Hij vertelt dat je op het orgel, naast solo's maken, ook akkoorden kan spelen. Dat zijn meerdere tonen tegelijk en dat noem je harmonie.

Folkert noemt drie dingen die je nodig hebt om te kunnen improviseren: Melodie, ritme en harmonie.

Maar wat is nou wat?

## Les 3: Improvisatie en harmonie

### Opdracht 1: Melodie, ritme en harmonie

#### Ritme

Vraag de leerlingen of zij een ritme kunnen spelen. Hoe zouden ze dat kunnen doen? Wat heb je daarvoor nodig?

Je kan ritmes spelen op een drumstel, trommel, tamboerijn, etc. Maar het kan ook op je lijf door te klappen, te stampen, met je vingers te knippen of op je benen te slaan. Laat een aantal kinderen om de beurt een ritme spelen op hun lijf. De rest van de groep doet het na.

Jullie hebben waarschijnlijk geen drumstel in de klas, maar er staan wel stoelen en tafels. Laat een aantal leerlingen een ritme spelen op hun tafel of stoel. De anderen doen het na.



1. Klankstaven  
C D E G A C  
in deze volgorde

#### Melodie

Een melodie kan je zingen of spelen op een instrument. Vraag aan de leerlingen of ze weten waarmee jullie in de klas een melodie zouden kunnen spelen. Hint: jullie hebben dit eerder al gedaan.

Pak de klankstaven C D E G A C en leg ze in deze volgorde naast elkaar. Leg er één stokje bij. Laat een aantal kinderen achter elkaar een melodie spelen.



2. Klankstaven  
C D E  
in deze volgorde

Leg vervolgens alleen de klankstaven C D E neer. Lukt het iemand om het melodietje van 'improviseren' te spelen? Probeer het uit te zoeken door samen goed te luisteren. (Je speelt E D C D C)



3. Klankstaven  
allemaal in de juiste  
volgorde

#### Harmonie

In het filmpje zegt Folkert dat harmonie de akkoorden zijn. We gaan proberen om akkoorden te spelen op de klankstaven.

Pak alle klankstaven erbij en leg ze op de goede volgorde. Bij de klankstaven ligt nog steeds één stokje. Kunnen we nu akkoorden of harmonieën gaan spelen?

We hebben meer dan één stokje nodig om een harmonie te spelen. Geef drie kinderen een stokje en laat hen een klankstaaf uitkiezen. De drie kinderen spelen tegelijk op de klankstaaf. Luister samen of deze drie tonen mooi klinken bij elkaar of niet. Misschien is niet iedereen het altijd met elkaar eens. Smaken verschillen!





## Les 3: Improvisatie en harmonie

### Afsluiting: Opdracht 2: Het Improvisatie lied als spelstuk



*Film 2.2*

*Audio 3.1*

Herhaal eerst nog eens het Improvisatielied met behulp van filmpje 2 uit les 2.

Zet vervolgens audio 3.1 aan, dit is de orkestversie van het lied:  
intro - eerste couplet - refrein - 4 maten solo - tweede couplet - refrein

Maak een zang-groep, een drum-groep en kies één of twee solisten.

#### **1. Zang-groep.**

Laat de leerlingen zelf bedenken of ze alles samen willen zingen of dat ze bepaalde stukje willen verdelen. Durft er iemand een stukje van het couplet solo te zingen? Bij het refrein kan je twee groepen maken: de ene groep zingt 'improviseren', de andere groep de rest.

#### **2: Drum-groep.**

Deze leerlingen gaan meespelen bij het refrein. Ze drummen dan op hun lichaam of op een tafel of stoel. Als je percussie-instrumenten tot je beschikking hebt, is het leuk om deze te gebruiken.

#### **3: Solisten (bijvoorbeeld op de klankstaven)**

In de vier maten na het eerste refrein hoor je een tussenstuk. Hierop kunnen één of meerdere leerlingen gaan improviseren. Dat kan bijvoorbeeld op de klankstaven, maar ze mogen ook improviseren met de stem (scatten, zoals Zosja deed).

**Is iedereen er klaar voor? Zing en speel samen het lied. Na afloop geven jullie elkaar een groot applaus!**